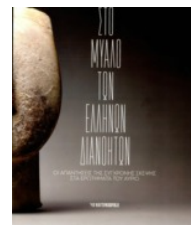

1. ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

Μέσο: .....ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: ...03/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...03/06/2026

Σελίδα: 84

Αθανάσιος Φωκάς

Πρώτος κάτοχος της Έδρας Μη Γραμμικής Επιστήμης
του Πανεπιστημίου του Cambridge
και Αντιπρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών

Κατανοώντας
τη σημερινή
πολυπλοκότητα

82

ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΑΝΟΗΤΩΝ

1. ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

Μέσο: . . . . . ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 03/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 03/06/2026

Σελίδα: 85

αδυναμία πρόβλεψης των τελικών επιπτώσεων σημαντικών εξελίξεων στον τομέα της βιολογίας συμπεριλαμβανομένης της γονιδιακής επεξεργασίας, και ιδίως στον τομέα της Τ.Ν. συμπεριλαμβανομένης της ρομποτικής, καθώς και η πιθανή έλευση της κβαντικής πληροφορικής, δημιουργούν άγχος και φόβο, ιδίως στους νέους. Αυτές οι εξελίξεις, σε συνδυασμό με προηγούμενα και

τρέχοντα καταστροφικά γεγονότα, επιδεινώνουν το συναίσθημα απογοήτευσης. Μεταξύ προσφάτων λίαν αρνητικών γεγονότων είναι τα ακόλουθα: η καταστροφική υπερθέρμανση του πλανήτη η διεξαγωγή πολέμων, συμπεριλαμβανομένων των πολέμων στην Ουκρανία, στη Γάζα, και στο Ιράν, καθώς και διάφορα περιστατικά τρομοκρατίας η πανδημία Covid-19 η εμφάνιση οικονομικών κρίσεων σε διάφορα μέρη του κόσμου και ιδίως η κρίση του 2008 η άνευ προηγουμένου αύξηση του πληθυσμού, ο οποίος από το 1974 έως το 2022 διπλασιάστηκε. Συγχρόνως, το εισοδηματικό χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών εντός χωρών και μεταξύ διαφορετικών χωρών συνεχίζει να διευρύνεται. Σχεδόν το ήμισυ του παγκόσμιου ΑΕγχΠ παράγεται στις 500 μεγαλύτερες εταιρείες όπως κατατάσσονται από το Fortune. Η ακραία συγκέντρωση οικονομικής ισχύος είναι σήμερα πιο κυρίαρχη από ποτέ. Στις ανεπτυγμένες χώρες, ο αντίκτυπος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στα παιδιά είναι πολύ ανησυχητικός, καθώς οδηγεί σε απομόνωση και αυξάνει τον επιπολασμό του άγχους και των ψυχικών διαταραχών.

Ποιος θα είναι ο ρόλος της νέας γενιάς στον αναδυόμενο κόσμο, ο οποίος τείνει όλο και περισσότερο προς τη μηχανοποίηση, με έμφαση σε καθαρά αλγοριθμικά, μηχανικά γκάτζετ; Λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα παγκόσμια κατάσταση, καθώς και την εξαιρετική δυσκολία να απαντηθούν θεμελιώδη ερωτήματα σχετικά με τη φύση του αναδυόμενου κόσμου, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι στις ανεπτυγμένες κοινωνίες, το άγχος και η κατάθλιψη μεταξύ των νέων αυξάνονται με ανησυχητικό ρυθμό.

Ο μέγεθος των υφιστάμενων και των αναδυόμενων προβλημάτων καθιστά σαφές ότι απαιτείται επείγοντως μια ολοκληρωμένη, παγκόσμια, προσέγγιση αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων. Στις προσπάθειες αυτές πρέπει να συμμετέχουν ενεργά οι ισχυρές χώρες με τη μεγαλύτερη επιρροή, στο πλαίσιο συντονισμένων δράσεων διεθνών οργανισμών. Ανεξάρτητα από οποιεσδήποτε παγκόσμιες παρεμβάσεις, είναι ζωτικής σημασίας να υπάρχει ενυαίσητοποίηση και θετική ανταπόκριση σε ατομικό επίπεδο. Αυτό απαιτεί ότι διαθέτουμε κατάλληλη γνωστική μεθοδολογία για να κατανοήσουμε την τεράστια πολυπλοκότητα του νέου κόσμου στον οποίο ζούμε.

Είναι σαφές ότι αυτή η πολυπλοκότητα απαιτεί μια διεπιστημονική προσέγγιση για την κατανόησή της. Τα πλεονεκτήματα και η χρησιμότητα μιας τέτοιας θεώρησης υπογραμμίζονται στα βιβλία μου, Μονοπάτια Κατανόησης (2022) και Ο Ενωμένος Εγκέφαλος: κατανώντας την Τ.Ν., Ιατρική, και Φυσική (2026). Στα βιβλία αυτά αναλύονται διάφορες γνωστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων πτυχών των μαθηματικών, της Τ.Ν., της επιστήμης του μηχανικού, της φυσικής, της βιολογίας, της νευροεπιστήμης, της ιατρικής, της φιλοσοφίας, και της ζωγραφικής. Αυτή η ευρεία έκθεση εξυπηρετεί δύο στόχους: πρώτον, παρουσιάζονται χρήσιμες γνώσεις σε σημαντικούς τομείς, οι οποίες πιστεύω ότι είναι απαραίτητες για την κατανόηση του σύγχρονου κόσμου. Δεύτερον, αυτοί οι διαφορετικοί τομείς παρέχουν παραδείγματα της χρησιμότητας βασικών γνωστικών εργαλείων που παρουσιάζονται στα ανωτέρω βιβλία, τα οποία είναι κατάλληλα για την κατανόηση μιας ποικιλίας φαινομένων.

Εκτίμηση εκπληκτικών εξελίξεων στην τεχνολογία, την ιατρική-βιολογία, και τις επιστήμες είναι, κατά τη γνώμη μου, απαραίτητη αλλά όχι επαρκής προϋπόθεση για την επίτευξη μιας αρμονικής σχέσης με τον εξωτερικό μας κόσμο και για να ζούμε μια πλήρη ζωή. Είναι επίσης επιτακτική ανάγκη να επενδύσουμε επαρκώς στις τέχνες και τα γράμματα. Είναι πολύ ανησυχητικό το γεγονός ότι τα πρωτοφανή επιτεύγματα της επιστήμης και της τεχνολογίας τείνουν να επισκιάζουν τη σημασία των ανθρωπιστικών επιστημών. Είναι επιτακτική ανάγκη να αποφύγουμε την επικρατούσα τάση να θεωρούμε κάθε σημαντική δραστηριότητα αντικείμενο επιχειρηματικής εκμετάλλευσης, και να συνεκτιμοποιήσουμε ότι οι τέχνες και τα γράμματα μας προετοιμάζουν για το «καλός κάγαθος».

Πιστεύω ότι η καλλιέργεια του απαραίτητου ψυχικού σθένους και γνωσιακής πειθαρχίας, ώστε να αποφεύγουμε τον πειρασμό των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και του διαδικτύου και να συνεχίζουμε να αφιερώνουμε όλο και περισσότερο χρόνο στη μονακτικότητα μας και στη διαρκή στοχαστική σκέψη, σε συνδυασμό με την εμβάθυνσή μας στον υπέροχο κόσμο των τεχνών και των γραμμάτων, είναι η μόνη εγγύηση ότι η ουσία της ανθρωπότητας θα συνεχίζει να επικρατεί.